

Kalėdinis stebuklas lituanistiniam švietimui: smuikininkė Saulė Kilaitė pakerėjo Milano publiką

Šaltą lapkričio vakarą Italijos mados sostinė suspindėjo ypatinga, šilta lietuviška šviesa. Milano „Teatro degli Angeli“ salėje įvyko pirmasis tokio pobūdžio Italijoje lituanistinio švietimo paramos koncertas, kuriame pagrindinį smuiko akordą griežė tarptautinį pripažinimą pelniusi virtuozė Saulė Kilaitė. Šventinėje scenoje muzikos, vaidybos ir gilių asmeninių prisiminimų pynė susiliejo į ypatingą spektaklį, kuriame kartu su garsia atlikėja pasirodė ir Italijos lietuvių vaikai. Smuiko garsai nukėlė žiūrovus į tolimus laikus – kai Kūčios ir Kalėdos buvo uždraustos. Sausakimšoje salėje ašaros spindėjo ne tik lietuvių, bet ir italų akyse.

Ana Vengrovskaja
ITLIETUVIAI.IT

Pirmąjį lituanistiniam švietimui remti surengtą koncertą organizavo trys Lombardijos lietuvės: smuikininkė Saulė Kilaitė, Lombardijos lietuvių bendruomenės pirmininkė Lija Kuzmaitė ir šios apylinkės valdybos narė, Italijos lituanistinio švietimo tarybos pirmininkė Dovilė Varapnickaitė-Sartori. Ypatingas vakaras sutraukė ne tik ištikimus S. Kilaitės gerbėjus ir Lombardijos lietuvių bendruomenės narius – svečiai atvyko net iš tolimųjų – Romos, Kampanijos ir

Kalabrijos – regionų.

Nuo panetonės trupinių iki didžiosios scenos

Kiekvienas didelis darbas prasideda nuo mažos kibirkšties. Renginio organizatorės pasakoja, kad paramos koncerto idėja gimė jaukioje aplinkoje per praėjusių metų kalėdinį Lombardijos lietuvių bendruomenės susitikimą Gorgonzoloje.

Smuiko virtuozė S. Kilaitė prisimena, kad spektaklio pradžioje scenoje pasirodžiusi šluota nebuvo režisūrinis rekvizitas – tai buvo tiesioginė nuoroda į tikrąją šios iniciatyvos pradžią.

„Šis projektas gimė bendrai tą kalėdinį vakarą, o epizodas su šluota spektaklio pradžioje atspindėjo būtent *panettone* trupinių šlavimo momentą toje salėje, kur mes dažniausiai darome mūsų Milano lietuvių kalėdinį susitikimą. Buvo likę vos keletas žmonių – aš, Lija ir Dovilė, dar keletas vaikučių lakstė ir, aišku, salė buvo visko pilna po ilgos dienos šventimo. Bešluojant tuos trupinius mes pradėjome kalbėti. Va sakom, kaip gražu, kad vaikai susitinka lituanistinėse mokyklose, stengiasi šnekėti lietuviškai. Aš pati girdėjau, kad kai kurie vaikai gerai kalba, o kiti turi didelę spragą kalboje“, – prisiminimais dalijasi atlikėja.

> *Mano muzika noriu prisidėti prie gražesnio pasaulio kūrimo. <…> Tikiu, kad mes, menininkai, galime labiau nei politikai prisidėti prie svarbių pokyčių.*

S. Kilaitė pasakoja, kad tuomet, pradėjus kalbėti su Italijos lituanistinio švietimo tarybos pirmininke D. Varapnickaite-Sartori bei Lombardijos lietuvių bendruomenės pirmininke L. Kuzmaite, išryškėjo lituanistinių mokyklėlių iššūkiai: pamokėlių kartą ar du per mėnesį vaikams nepakanka – jiems gyvybiškai reikia ne tik įvairių susitikimų, bet ir stovyklų, kur užsimezga tikra draugystė ir natūrali motyvacija mokytis kalbos. Ir, be abejo, įvairių iniciatyvų įgyvendinimui reikia ne tik atsidavusių savanorių darbo, bet ir lėšų.

Koncerto organizatorės, iš kairės: Lija Kuzmaitė, Saulė Kilaitė, Dovilė Varapnickaitė-Sartori | Anos Vengrovskajos nuotr.

Matydama šį tikslą, S. Kilaitė nedvejodama pasiūlė suburti žmones kilniam tikslui jos koncerte. Menininkės teigimu, muzika yra sielos kalba, galinti nuveikti kur kas daugiau nei politiniai pareiškimai.

„Mano muzika noriu prisidėti prie gražesnio pasaulio kūrimo. Tai galbūt skamba labai pompastiškai, bet aš labai tikiu, kad mes, menininkai, galime labiau nei politikai prisidėti prie svarbių pokyčių. Menininkas gali prisidėti savo talentu, savo kūryba, savo charizma suburdamas žmones. Koncertas gali suburti žmones ne tik muzikos pasiklausymui, bet ir kažkokiam bendram tikslui, pavyzdžiui, labdaros arba lėšų rinkimui“, – pabrėžia smuikininkė.

Lombardijos lietuvių bendruomenės pirmininkė L. Kuzmaitė džiaugiasi, kad entuziazmas padėti vaikams suvienijo visas tris būsimas organizatores.

> *Ši idėja ir gimė iš noro puoselėti kalbą tarp vaikų, padėti jiems įsitraukti, kad nebūtume uždarame rate, kad visuomenė matytų, kuo gyvename.*

„Iš visų pusių jautėsi didžiulis noras kurti kartu. Mums nereikėjo lakstyti paskui Saulę ir jos įtikinėti – ji pati labai geranoriškai pasiūlė savo pagalbą. Mes savo ruožtu negalėjome dvejoti ar sakyti „gal pagalvosime“. Iškart pasakėme: „Gerai, darom!“ Nuo to sprendimo viskas ir prasidėjo, – šypsosi pašnekovė. Saulė pabrėžė norinti populiarinti lietuvių kalbą, kad ji gyvuotų ir vystytųsi. Ši idėja ir gimė iš noro puoselėti kalbą tarp vaikų, padėti jiems įsitraukti, kad nebūtume uždarame rate, kad visuomenė matytų, kuo gyvename. Buvo užčiuopta labai jautri ir svarbi gysla“, – atskleidžia Lombardijos lietuvė.

Iniciatyvos gimimo akimirką puikiai prisimena ir Italijos lituanistinės švietimo tarybos pirmininkė D. Varapnickaitė-Sartori.

„Būna tokių stebuklingų momentų, kai pajauti žmones ir supranti, kad kartu gali kalnus nuversti. Paskui verti tuos kalnus, visokių trikdžių iškyla, bet neišsemiama stiprybė slypi žmonių bendrystėje. Žingsnis po žingsnio viskas vyko natūraliai ir lengvai. Saulė – be galo šiltas, empatiškas, didžiulio vidinio polėkio, stiprių vidinių vertybių žmogus, – jaučiu didžiulį dėkingumą už visą kūrybinį pasiruošimo procesą drauge ir užsimezgusią draugystę“, – sako D. Varapnickaitė-Sartori.

Emocinė kelionė į praeitį, kai Kalėdos buvo uždraustos

Milane įvykęs S. Kilaitės „Christmas Show“ žiūrovus žavėjo ne tik nepriekaištingu smuiko garsu. Atlikėja spektaklį suformavo kaip itin gilią emocinę kelionę, kurioje lengvi, šventiniai muzikos kūriniai persipynė su skaudžia Lietuvos istorija bei vaikystės prisiminimais.

Vienu jautriausių spektaklio akcentų tapo atlikėjos pasakojimas apie savo vaikystės Kalėdas sovietų okupuotoje Lietuvoje, kai tikėjimas ir tradicijos turėjo būti slepiamos nuo kaimynų ir režimo akies. S. Kilaitė scenoje jautriai atskleidė italų publikai tradicinio Kūčių vakaro prasmę ir baimę, su kuria susidurdavo jos šeima.

„Mano vardas Saulė, man yra septyneri metai ir šiandieną yra Kūčių išvakarės. Mama ir močiutė ruošia 12 patiekalų prisimenant ir duodant pagarbą 12-ai metų mėnesių. Ant stalo yra balta staltiesė ir šienas, prisimenant Betliejaus grotą, kur buvo Kristus gimęs. Viskas yra paruošta, ant stalo padėta plotkelė. Pradedame mūsų Kūčių vakarienės ritualą imant kiekvienas po plotkelė ir dalijant artimam ir pasakant gerą žodį. Svarbiausia, kad niekas neišgirstų, kad būtų gerai uždarytos durys ir užtrauktos užuolaidos, kad niekas neišgirstų mūsų dainuojant „Tyli

naktis“ ir „Lietuva brangi“, nes ten, kur gyvenu aš, yra draudžiama švęsti Kalėdas…“, – jautriai kalbėjo menininkė.

S. Kilaitės koncertas Milane | Organizatorių nuotr.

Šis smuikininkės pasakojimas ir po jo sekęs kūrinys „Lietuva brangi“ sukrėtė visą salę. Pagerbti dvasinio himno iš pradžių atsistojo lietuviai, o paskui juos pakilo ir italai.

„Po koncerto gavau daug atsiliepimų tiek iš italų, tiek iš lietuvių, kad šis pasirodymas buvo persmelktas lietuviškumo ir mūsų tautinio identiteto. Italus tai itin sužavėjo. Jie rašė, kad labai sujaudino pasakojimas apie Lietuvą, jos skausmą

bei viltimi, malda ir drąsa išaugintą laisvę. Paveikė ir pati „Lietuva brangi“ melodija, ir akimirka, kai visi lietuviai atsistojo giedoti su ašaromis akyse. Žmonės rašė: „Nesupratau dainos žodžių, bet supratau jos esmę.“ Viena italė pabrėžė: „Nesuprasdama žodžių stovėjau kartu su jumis visais, nes norėjau pagerbti jūsų laisvę bei atiduoti pagarbą jūsų protėviams. Ašaros pačios bėgo...“ Įsivaizduojate?“, – neslėpdama jaudulio prisiminė atlikėja.

> *Buvo labai jauki atmosfera. Kai kurie į renginį atvyko tūkstančius kilometrų: iš pietų Italijos, iš Lietuvos. Net ir tie, kurie nesuprato jaudinančių itališkų pasakojimų ar lietuviškų dainų žodžių – visi jautėsi įkvėpti ir pakylėti.*

D. Varapnickaitė-Sartori akcentuoja neįtikėtiną emocinį renginio atgarsį.

„Tiek rezultatas, tiek pats pasiruošimo procesas pranoko visus lūkesčius. Buvo daug bendrystės, kūrybos, stiprių taurių emocijų, kurias užsisukę kasdienėje rutinoje dažnai nustumiame į antrą planą... Kokias emocijas patyrėte matydama pilną salę palaikančių žmonių? Buvo labai jauki atmosfera. Kai kurie į renginį atvyko tūkstančius kilometrų: iš pietų Italijos, iš Lietuvos. Net ir tie, kurie nesuprato jaudinančių itališkų pasakojimų ar lietuviškų dainų žodžių – visi jautėsi įkvėpti ir pakylėti. Tai – aukščiausia įtraukiančio patyriminio meno forma“, – sako Italijos švietimo tarybos pirmininkė.

Jaunieji atlikėjai ir gyva trispalvė

Šventiniame koncerte pasirodė ir tie, kurių labui buvo renkamos lėšos – mažieji Italijos lietuviai. Kartu su S. Kilaite jie atliko kelis žiūrovus sužavėjusius pasirodymus.

Dėl organizacinių ir saugumo priežasčių dalis vaikų repetavo Milano lituanistinėje mokykloje, o kiti ruošėsi koncertui nuotoliniu būdu. Gyvai repeticijai visi susirinko tik koncerto dienos ryte. Generalinėje repeticijoje vaikams sustyguoti veiksmus padėjo iš Toskanos atvykusi režisierė ir aktorė Rūta Papartytė.

Vaikų pasirodymas prasidėjo nuotaikingu švetiniu pasirodymu, kur Kalėdų senelį vaidino iš Romos atvykęs lituanistinės mokyklos „Bitutė“ mokinys Francesco.

S. Kilaitės pasirodymas su vaikais | Anos Vengrovskajos nuotr.

Spektaklio kulminacija tapo vaikų kartu su S. Kilaite atlikta daina. Ypatingo grožio pasirodymui suteikė ir apgalvota vizualinė scenografija. Lietuvoje gyvenanti D. Varapnickaitės-Sartori mama Olga Varapnickienė, profesionali siuvėja, vaikams nemokamai pasiuvo specialius geltonos, žalios ir raudonos spalvos apsiaustus. Taip scenoje išdygo gyva Lietuvos trispalvė.

S. Kilaitės pasirodymas su vaikais | Anos Vengrovskajos nuotr.

S. Kilaitei atliekant kalėdinę „Tyli naktis“, vaikai lyg angelai, pasipuošę baltomis skraistėmis ir laikydami ledines žvakutes, išėjo iš abiejų salės pusių, dalindami šviesele žiūrovams ir susėsdami ant teatro laiptų.

D. Varapnickaitė-Sartori pabrėžė, kad vaikams tai buvo neįkainojama patirtis.

„Vaikams teatras, scena – nuostabi mokykla. Buvo džiugu klausyti, kaip jie drąsiai per generalinę repeticiją pasakojo Saulei Kilaitei ir aktorei Rūtai Papartytei, kaip reikia kvėpuoti, jeigu aplanko jaudulys, dalijosi, kiek kartų jie jau yra vaidinę, šokę scenoje. Pats pasiruošimas buvo ne mažiau jaudinantis kūrybinis procesas. Profesionali aktorė Rūta Papartytė, pati vedanti teatro dirbtuves Lukos teatre vaikams ir suaugusiems, visą dieną dėmesingai globojo, motyvavo, drąsino vaikus. Milano „Teatro degli Angeli“ man ypač patiko ir dėl vaikams pritaikytos erdvės užkulisuose: vaikai turėjo jaukų poilsio kampelį, darbo stalus, kur Milano mokyklos mokytoja Giedrė Šliauterytė bei praktikantė Simona vaikučius užėmė įvairia kūrybine veikla. O scenoje vaikams pirmiausia leidome būti vaikais, nebuvo kažkokio griežto surežisuoto jų pasirodymo ar aprangos kodo. Tas tikras

natūralias vaikų emocijas, tikiu, jautė ir publika“, – pasakoja Lombardijos lietuvė.

Užkulisiuose | Anos Vengrovskajos nuotr.

11 mėnesių triūso, biurokratija ir mecenatystė

Nors žiūrovai išvydo nepriekaištingą dviejų valandų šou, už jo slypėjo beveik 11 mėnesių trukęs nematomas organizacinis darbas. Kaip pasakoja Lombardijos lietuvių bendruomenės pirmininkė L. Kuzmaitė, renginio organizavimas reikalavo milžiniškos kantrybės laviruojant tarp teatrų paieškų ir biurokratinių reikalavimų.

Vien salės paieškos pareikalavo kreiptis į maždaug 30 Milano teatrų. Daugelis jų atsakė neigiamai dėl jau suplanuotų sezonų ar scenografijų išmontavimo sudėtingumo. Galiausiai buvo pasirinktas jaukus, 150 vietų „Teatro degli Angeli“, kuris leido sukurti itin artimą, šeimynišką atmosferą.

Ypatingu renginio akcentu tapo gražus sutapimas: koncerto diena – lapkričio 15-oji – sutapo su Tarptautine mecenatų diena. Prie renginio sėkmės svariai prisidėjo Lietuvos Respublikos garbės konsulas Milane Alessandro Maria Ferreri, tapęs

teatro patalpų mecenatu, taip pat JAV įsteigtas „Lietuvių Fondas“ (Lithuanian Foundation, Inc.) ir be abejo, visus bilietus išpirkę žiūrovai.

S. Kilaitė po koncerto, su bendruomenės nariais | Anos Vengrovskajos nuotr.

Ne vieną didelį bendruomenės renginį suorganizavusi L. Kuzmaitė pripažįsta, kad atsakomybė už koncertą buvo kur kas didesnė.

„Viena yra rengti įprastus bendruomenės susitikimus, bet visai kas kita – tokio masto renginį, reikalaujantį milžiniško biurokratinio darbo: specialaus draudimo bei autorinių teisių derinimo su Italijos autorių teisių agentūra SIAE. Esu be galo dėkinga Italijos lietuvių bendruomenės pirmininkei Daliai Martusevičiūtei, kad padėjo tvarkyti visus leidimus“, – pabrėžia Lombardijos lietuvių bendruomenės vadovė.

Žvilgsnis į ateitį: stovyklos ir stipendijos vaikams

Pirmasis paramos koncertas Milane paliko ne tik šiltus prisiminimus visiems dalyvavusiems, bet ir apčiuopiamų rezultatų. Kaip papasakoja D. Varapnickaitė-

Sartori, pagrindinė surinktų lėšų paskirtis – vasaros stovyklų stipendijos vaikams.

„Pirmiausia įsteigsime stipendijas, kad finansai netaptų kliūtis vaikams dalyvauti vasaros stovyklose lietuvių kalba Italijoje ir Lietuvoje. Matome iš patirties, kad vasaros stovyklose mezgasi unikalios patirtys, ne tik praturtinančios lietuvių kalbos ir kultūros, istorijos žinias, bet visapusiškai brandinančios asmenybes. Stovyklose dažnai užsimezga draugystės, dėl kurių vaikai nori grįžti ir į lituanistines mokyklas. Išlaikyti vaikų ir tėvų motyvaciją lankyti neprivalomas neformalaus švietimo lituanistines mokyklas yra labai svarbi mūsų misija.

Ar šis sėkmingas debiutas Milane gali tapti gražia kasmetine tradicija? Labai tikime, kad taip ir bus. Jau deriname kitų metų paramos koncerto atlikėjus ir formatą“, – atskleidžia Italijos švietimo tarybos vadovė.

Koncerto metu krito ir „lietuviškas sniegas“ | Anos Vengrovskajos nuotr.

L. Kuzmaitė tikisi, kad Italijoje nuskambėjęs smuiko balsas ir vaikų dainos atvers naują puslapį Italijos lituanistinio švietimo istorijoje.

„Manau, kad šią iniciatyvą tikrai reikia tęsti ir plėsti per kitus regionus. Labai prasminga, kad toks koncertas nebūtų vienadienis meteoras – praskriejo ir baigėsi. Reikia įtraukti dar daugiau mūsų bendruomenės narių visoje Italijoje“, – tikisi Lombardijos lietuvių bendruomenės pirmininkė.

S. Kilaitė neslėpė džiaugsmo, kad bendras darbas išaugo į draugystę ir naujus ateities planus.

„Mums pavyko ne tik surinkti pakankamai lėšų lituanistinėms reikmėms, bet ir italams perteikti žinutę, kas yra Lietuva, kokia ji nuostabi ir kokios yra geriausias mūsų tautos charakterio savybės. Tai dvigubas rezultatas, nes italai įsimylėjo Lietuvą… O su Lija ir Dovile gimė ne tik šis projektas, bet ir begaliniai graži sielų draugystė. Ir manau, kad ši draugystė išaugs į didelį ir gražų medį, kuris augs visą gyvenimą, ir bus dar ir kitų projektų“, – džiaugiasi smuikininkė.

S. Kilaitė po koncerto, su žiūrovais | Anos Vengrovskajos nuotr.

Po koncerto atlikėją apspito gausus gerbėjų ir tautiečių būrys. Tai – ne atsitiktinumas, o metai iš metų puoselėjama pačios smuikininkės tradicija, kurioje

kiekvienas klausytojas tampa ne svetimu žiūrovu, o artimu bendruomenės nariu.

„Mano pokoncertinis susitikimas su publika trunka vos ne ilgiau nei pats koncertas. Jei pats pasirodymas trunka pusantros valandos, tai susitikimas su gerbėjais – praktiškai lygiai tiek pat, jeigu ne daugiau. Tai ir kuria tą artumą su publika, su žmonėmis“, – po jautraus pasirodymo atviravo S. Kilaitė.

Straipsnis parengtas pagal Medijų rėmimo fondo finansuojamą projektą „Lietuvos ir Italijos lietuvių bendruomenės reprezentacija Italijoje“

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

2026 m. suteikė 7000 EUR paramą projektui „Lietuvos ir Italijos lietuvių bendruomenės reprezentacija Italijoje“